Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL JEAN RICHARD DE LA TOUR
prezentate la 2 iunie 2022[1]

Cauza C-66/21

O. T. E.
împotriva
Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

[cerere de decizie preliminară formulată de rechtbank Den Haag (Tribunalul din Haga, Țările de Jos)]

„Trimitere preliminară – Politica privind imigrarea – Prevenirea și combaterea traficului de persoane – Directiva 2004/81/CE – Permis de ședere eliberat resortisanților țărilor terțe, victime ale traficului de persoane – Articolul 6 – Perioadă de gândire – *Dies a quo* și *dies ad quem* – Interdicția de a executa măsuri de îndepărtare în această perioadă – Noțiunea de «măsuri de îndepărtare» – Reglementare națională în temeiul căreia victima poate fi transferată către statul membru responsabil de examinarea cererii sale de protecție internațională în temeiul Regulamentului (UE) nr. 604/2013 – Admisibilitate”

I. Introducere

1. Un stat membru poate, în timpul perioadei de gândire pe care o acordă unei persoane care este victima traficului de ființe umane în temeiul articolului 6 din Directiva 2004/81/CE[2], să efectueze transferul acesteia către statul membru pe care îl consideră responsabil de examinarea cererii sale de protecție internațională, în temeiul criteriilor prevăzute de Regulamentul (UE) nr. 604/2013[3]? Care sunt, în plus, *dies a quo* și *dies ad quem* ale acestei perioade?

2. Acestea sunt în esență întrebările adresate de rechtbank Den Haag (Tribunalul din Haga, Țările de Jos) în cadrul prezentei trimiteri preliminare.

3. Această trimitere oferă Curții ocazia de a se pronunța, pentru prima dată, cu privire la relația dintre procedura prevăzută de Directiva 2004/81, referitoare la eliberarea unui permis de ședere temporară unui resortisant al unei țări terțe, victimă a traficului de ființe umane, și procedura de transfer al acestui resortisant către statul membru responsabil de examinarea cererii sale de

[1] Limba originală: franceza.

[2] Directiva Consiliului din 29 aprilie 2004 privind permisul de ședere eliberat resortisanților țărilor terțe care sunt victime ale traficului de persoane sau care au făcut obiectul unei facilitări a imigrației ilegale și care cooperează cu autoritățile competente (JO 2004, L 261, p. 19, Ediție specială, 19/vol. 7, p. 35).

[3] Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid (JO 2013, L 180, p. 31).

protecție internațională, care este organizată de Regulamentul nr. 604/2013[4]. Deși Directiva 2004/81 impune statului membru să acorde victimei traficului de ființe umane o perioadă de gândire la finalul căreia aceasta poate obține permisul de ședere menționat în schimbul cooperării sale, Regulamentul nr. 604/2013 postulează, în schimb, că statul membru efectuează, în cel mai scurt termen, transferul resortisantului respectiv către statul membru solicitat în scopul examinării cererii sale de protecție internațională.

4. Într-o primă etapă a prezentelor concluzii, vom expune motivele pentru care considerăm că noțiunea de „măsuri de îndepărtare” prevăzută la articolul 6 alineatul (2) din Directiva 2004/81 include măsurile prin care un resortisant al unei țări terțe, victimă a traficului de ființe umane, este constrâns să părăsească teritoriul statului membru în care se află ca urmare a executării unei decizii de transfer adoptate în temeiul Regulamentului nr. 604/2013. Vom explica, așadar, că, interzicând statului membru în cauză să procedeze la o măsură de îndepărtare în timpul perioadei de gândire, acest articol se opune ca, în perioada respectivă, statul membru menționat să efectueze transferul acestui resortisant către statul membru responsabil de examinarea cererii sale de protecție internațională în executarea unei decizii adoptate în temeiul Regulamentului nr. 604/2013.

5. Vom explica, în schimb, că autoritățile naționale competente păstrează posibilitatea de a adopta, în perioada menționată, o decizie de transfer sau măsuri pregătitoare pentru executarea acesteia, cu condiția ca aceste măsuri să nu repună în discuție efectul util al perioadei de gândire.

6. Într-o a doua etapă a prezentelor concluzii, vom preciza modalitățile de calculare a perioadei de gândire și în special *dies a quo* și *dies ad quem* ale acesteia.

II. Cadrul juridic

A. Dreptul Uniunii

1. Directiva 2004/81

7. Articolul 1 din Directiva 2004/81 prevede:

„Prezenta directivă are ca obiect definirea condițiilor de acordare a permiselor de ședere cu durată limitată, în funcție de durata procedurii interne aplicabile, resortisanților țărilor terțe care cooperează în combaterea traficului de persoane sau facilitării imigrației ilegale.”

8. Articolul 3 alineatul (1) din această directivă prevede:

„(1) Statele membre aplică prezenta directivă resortisanților țărilor terțe care sunt sau au fost victime ale unor infracțiuni de trafic de ființe umane, chiar în cazul în care au intrat în mod ilegal pe teritoriul statelor membre.”

[4] Directiva 2004/81 poate fi aplicată și situației resortisanților țărilor terțe care au făcut obiectul unei facilitări a imigrației ilegale, în temeiul articolului 3 alineatul (2) din aceasta.

9. Articolul 5 primul paragraf din directiva menționată are următorul cuprins:

„În cazul în care autoritățile competente ale unui stat membru consideră că un resortisant al unei țări terțe poate intra în sfera de aplicare a prezentei directive, acestea informează persoana în cauză cu privire la posibilitățile oferite de directiva respectivă.”

10. Articolul 6 din aceeași directivă, intitulat „Perioada de gândire”, prevede:

„(1) Statele membre garantează că resortisanții țărilor terțe în cauză beneficiază de o perioadă de gândire care să le permită recuperarea și să se sustragă influenței autorilor infracțiunilor, astfel încât să poată decide în deplină cunoștință de cauză dacă să coopereze sau nu cu autoritățile competente.

Durata și începutul perioadei menționate la primul paragraf se stabilesc în conformitate cu legislația internă.

(2) În timpul perioadei de gândire și până la pronunțarea autorităților competente, resortisanții țărilor terțe în cauză au acces la tratamentul prevăzut la articolul 7 și nicio măsură de îndepărtare nu poate fi executată împotriva acestora.

(3) Perioada de gândire nu conferă un drept de ședere în temeiul prezentei directive.

(4) Statul membru poate pune capăt oricând perioadei de gândire în cazul în care autoritățile competente stabilesc că persoana în cauză a intrat din nou în legătură în mod activ, voluntar și din proprie inițiativă cu autorii infracțiunilor menționate la articolul 2 literele (b) și (c) sau din motive privind ordinea publică și protecția siguranței interne.”

11. Articolul 7 din Directiva 2004/81, intitulat „Tratamentul acordat înainte de eliberarea permisului de ședere”, prevede:

„(1) Statele membre garantează resortisanților țărilor terțe în cauză, care nu dispun de resurse suficiente, condiții de viață în măsură să le asigure subzistența, precum și acces la îngrijiri medicale de urgență. Acestea satisfac nevoile speciale ale persoanelor cele mai vulnerabile, inclusiv, în funcție de situație și în cazul în care legislația internă prevede acest lucru, prin acordarea de asistență psihologică.

(2) În aplicarea prezentei directive, statele membre țin seama în mod corespunzător de nevoile privind siguranța și protecția resortisanților țărilor terțe în cauză, în conformitate cu legislația internă.

[…]”

12. Articolul 8 din această directivă prevede:

„(1) La expirarea perioadei de gândire sau înainte de expirarea perioadei respective, în cazul în care autoritățile competente consideră că resortisantul țării terțe în cauză îndeplinește criteriul prevăzut la litera (b), statul membru examinează:

(a) dacă este oportună prelungirea șederii persoanei respective pe teritoriul său în scopul anchetei sau procedurii judiciare și

(b) dacă persoana interesată manifestă voința clară de a coopera și

(c) dacă a rupt orice legătură cu presupușii autori ai faptelor ce pot fi considerate drept una dintre infracțiunile menționate la articolul 2 literele (b) și (c).

(2) Fără a aduce atingere motivelor privind ordinea publică și protecția siguranței interne, eliberarea permisului de ședere necesită respectarea condițiilor menționate la alineatul (1).

[…]”

2. Celelalte dispoziții din dreptul Uniunii

13. În cadrul prezentelor concluzii, vom face trimitere la articolele 21, 29, 31 și 32 din Regulamentul nr. 604/2013.

14. Vom face de asemenea referire la Directiva 2011/36/UE [5], care definește infracțiunea de trafic de persoane și măsurile de asistență și de protecție care trebuie acordate victimelor traficului de persoane, precum și la Directiva 2012/29/UE [6].

B. Dreptul neerlandez

15. Articolul 8 partea introductivă și litera k din Vreemdelingenwet 2000 (Legea din 2000 privind străinii) [7] din 23 noiembrie 2000 prevede următoarele:

„Un străin are drept de ședere legală în Țările de Jos numai:

[…]

k. în perioada în care ministrul îi dă posibilitatea să formuleze o plângere pentru încălcarea articolului 273f[[8]] din Wetboek van Strafrecht [Codul penal [9]]”.

16. În conformitate cu articolul 11 alineatele 1 și 2 din Legea privind străinii, resortisanții țărilor terțe beneficiază, în timpul perioadei de gândire, de măsurile de asistență prevăzute la articolul 7 din Directiva 2004/81.

17. Articolul 30 alineatul 1 din Legea privind străinii precizează că o cerere de acordare a unui permis de ședere pe durată determinată nu este examinată dacă s-a stabilit, în temeiul Regulamentului nr. 604/2013, că un alt stat membru este responsabil de examinarea cererii.

[5] Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2011 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, precum și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/629/JAI a Consiliului (JO 2011, L 101, p. 1).

[6] Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/220/JAI a Consiliului (JO 2012, L 315, p. 57).

[7] Stb. 2000, nr. 495, denumită în continuare „Legea privind străinii”.

[8] Referitor la traficul de ființe umane.

[9] Denumit în continuare „Codul penal”.

18. Modalitățile de acordare a perioadei de gândire sunt stabilite în Vreemdelingencirculaire 2000 (Circulara din 2000 privind străinii)[10], în special în secțiunea B8/3.1 din aceasta, care prevede următoarele:

„[Koninklijke Marechaussee (jandarmeria, Țările de Jos)] dispune de aceleași competențe ca și cele de care dispune șeful poliției naționale în măsura în care există indicii privind traficul de ființe umane în ceea ce privește un străin.

[…]

Immigratie- en Naturalisatiedienst [Serviciul pentru Imigrație și Naturalizare, Țările de Jos[11]] distinge trei situații în materia dreptului de ședere în ceea ce privește dreptul de ședere temporară al victimelor și al martorilor-denunțători ai traficului de ființe umane:

1. perioada de gândire pentru victimele traficului de ființe umane,

2. permisul de ședere pentru victimele traficului de ființe umane și

3. permisul de ședere pentru martorii-denunțători ai traficului de ființe umane.

Subpunctul 1. Perioada de gândire

În temeiul articolului 8 [partea introductivă și] litera k din [Legea privind străinii], se acordă presupuselor victime ale traficului de ființe umane o perioadă de gândire de maximum trei luni, în care acestea trebuie să decidă dacă doresc să formuleze o plângere pentru trafic de ființe umane sau să coopereze în alt mod la ancheta sau la cercetarea penală cu privire la o persoană suspectată de trafic de ființe umane sau la judecarea persoanei respective pe fond ori dacă renunță la acestea.

Poliția sau comandantul jandarmeriei oferă presupusei victime o perioadă de gândire încă de la cel mai mic indiciu că este vorba despre trafic de ființe umane și/sau la intervenția Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (Inspectoratul pentru Protecție Socială și Muncă, Țările de Jos) […].

În perioada de gândire, IND suspendă plecarea în afara Țărilor de Jos a presupusei victime a traficului de ființe umane.

Perioada de gândire este un termen care se acordă o singură dată și care nu poate fi prelungit.

Perioada de gândire este deschisă exclusiv străinilor aflați în situație de ședere ilegală în Țările de Jos și care:

– sunt sau au fost activi într-o situație precum cea incriminată la articolul 273f din Codul penal;

– nu au fost încă activi în Țările de Jos într-o situație incriminată la articolul 273f din Codul penal, dar sunt eventual victime ale traficului de ființe umane, sau

[10] Denumită în continuare „Circulara privind străinii”.

[11] Denumit în continuare „IND”.

– nu au avut acces în Țările de Jos, dar sunt eventual victime ale traficului de ființe umane, înțelegându-se că jandarmeria, la nevoie împreună cu [Ministerul Public], oferă perioada de gândire la cel mai mic indiciu privind traficul de ființe umane.

[…]

În timpul perioadei de gândire, presupusa victimă trebuie să se prezinte o dată pe lună la unitatea regională de poliție sau de jandarmerie la care a fost repartizată din punct de vedere administrativ.

Perioada de gândire se încheie în momentul în care:

– poliția sau jandarmeria constată că, în timpul perioadei de gândire, presupusa victimă s-a deplasat «către o destinație necunoscută»;

– presupusa victimă comunică, în timpul perioadei de gândire, că renunță la formularea unei plângeri sau la a coopera în alt mod la ancheta sau la cercetarea penală cu privire la persoana suspectată de trafic de ființe umane ori la judecarea acestei persoane pe fond;

– presupusa victimă a formulat o plângere privind traficul de ființe umane și a semnat procesul-verbal sau a cooperat la ancheta sau la cercetarea penală cu privire la persoana suspectată de trafic de ființe umane ori la judecarea acestei persoane pe fond sau

– presupusa victimă depune o cerere de acordare a unui permis de ședere (în alt temei decât cel prevăzut la prezentul alineat).

La expirarea perioadei de gândire, IND ridică suspendarea plecării.”

III. Situația de fapt din litigiul principal și întrebările preliminare

19. Reclamantul din litigiul principal, cetățean nigerian, a prezentat o cerere de protecție internațională în Țările de Jos la 26 aprilie 2019, după ce prezentase anterior trei cereri de protecție internațională în Italia și o cerere suplimentară în Belgia.

20. În temeiul articolului 18 alineatul (1) partea introductivă și litera (d) din Regulamentul nr. 604/2013, Regatul Țărilor de Jos a adresat Republicii Italiene, la 3 iunie 2019, o cerere de reprimire a persoanei în cauză, care a fost acceptată la 13 iunie 2019.

21. Audierea prealabilă a avut loc la 26 aprilie 2019 și, printr-o scrisoare din 30 iulie 2019, persoana în cauză a declarat că intenționează să formuleze o plângere la autoritățile polițienești, întrucât ar fi fost victima traficului de ființe umane în Italia și l-ar fi recunoscut pe unul dintre autorii acestei infracțiuni într-un centru de primire neerlandez. El a fost ascultat cu privire la acest aspect de poliția străinilor. Prin decizia din 12 august 2019, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (secretarul de stat pentru justiție și securitate, Țările de Jos) a refuzat să examineze cererea de protecție internațională a persoanei în cauză pentru motivul că Republica Italiană era statul membru responsabil de examinarea acesteia și a dispus transferul său către Italia.

22. La 3 octombrie 2019, reclamantul din litigiul principal a formulat o plângere în fața autorităților neerlandeze pentru motivul că fusese victima traficului de ființe umane.

23. După examinare, Ministerul Public neerlandez a concluzionat că în Țările de Jos nu exista niciun indiciu în susținerea plângerii persoanei în cauză și că, așadar, cooperarea acesteia din urmă la o anchetă penală în Țările de Jos nu era necesară. Prin urmare, plângerea acesteia a fost clasată.

24. Reclamantul din litigiul principal a formulat o acțiune împotriva deciziei din 12 august 2019 la instanța de trimitere. Acesta arată printre altele că decizia menționată este nelegală în măsura în care, în conformitate cu articolul 6 din Directiva 2004/81, ar fi trebuit să i se acorde o perioadă de gândire.

25. Potrivit instanței de trimitere, întrebările care se ridică sunt dacă, în orice moment începând cu data de 30 iulie 2019, reclamantului ar fi trebuit să i se acorde perioada de gândire prevăzută la articolul 6 din directiva menționată și dacă, în cazul unui răspuns afirmativ, secretarul de stat pentru justiție și securitate avea posibilitatea, în condițiile în care această perioadă de gândire nu fusese acordată, să ia măsuri pentru pregătirea îndepărtării reclamantului în afara teritoriului neerlandez, precum și dacă – în continuarea acestei întrebări – decizia din 12 august 2019 constituie o măsură de îndepărtare. Pe de altă parte, această instanță ridică problema consecințelor care trebuie deduse din împrejurarea că, în afara elementelor indicate în Circulara privind străinii, dreptul național nu stabilește nici durata, nici momentul la care începe respectiva perioadă de gândire și că, prin urmare, articolul 6 alineatul (1) din directiva menționată nu a fost transpus în dreptul neerlandez.

26. În aceste condiții, rechtbank Den Haag (Tribunalul din Haga) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1a) Dat fiind că Regatul Țărilor de Jos nu a stabilit în dreptul intern începutul perioadei de gândire prevăzute la articolul 6 alineatul (1) din [Directiva 2004/81], această dispoziție trebuie interpretată în sensul că perioada de gândire începe de drept la momentul în care resortisantul țării terțe semnalează autorităților neerlandeze traficul de ființe umane?

1b) Dat fiind că Regatul Țărilor de Jos nu a stabilit în dreptul intern durata perioadei de gândire prevăzute la articolul 6 alineatul (1) din [Directiva 2004/81], această dispoziție trebuie interpretată în sensul că perioada de gândire încetează de drept după ce traficul de ființe umane a fost denunțat sau după ce resortisantul în cauză al unei țări terțe își exprimă dorința de a renunța la depunerea unui denunț?

2) Prin «măsuri de îndepărtare» în sensul articolului 6 alineatul (2) din [Directiva 2004/81] trebuie să se înțeleagă de asemenea măsurile de îndepărtare a unui resortisant al unei țări terțe de pe teritoriul statului membru pe teritoriul altui stat membru?

3a) Articolul 6 alineatul (2) din [Directiva 2004/81] se opune adoptării unei decizii de transfer în perioada de gândire prevăzută la alineatul (1) al acestui articol?

3b) Articolul 6 alineatul (2) din [Directiva 2004/81] se opune executării unei decizii de transfer deja adoptate sau pregătirii executării acesteia în perioada de gândire prevăzută la alineatul (1) al acestui articol?”

27. Guvernele ceh, german și neerlandez, precum și Comisia Europeană au depus observații scrise.

28. În plus, părțile au fost invitate să răspundă la întrebările adresate în scris de Curte și în special să se pronunțe în ce măsură și în ce sens trebuie să se țină seama, pentru a răspunde la întrebările preliminare, atât de dispozițiile referitoare la prevenirea traficului de persoane și la protejarea victimelor acestuia, prevăzute de Directiva 2011/36, cât și de normele referitoare la drepturile victimelor criminalității, prevăzute de Directiva 2012/29.

IV. Analiză

A. Observații introductive

29. Înainte de a examina aceste întrebări, dorim să formulăm două observații.

30. Prima privește ordinea în care propunem să fie examinate aceste întrebări.

31. Astfel, vom începe analiza prin examinarea problemei de principiu ridicate de cea de a doua întrebare preliminară, și anume interpretarea noțiunii de „măsură de îndepărtare” utilizată de legiuitorul Uniunii Europene la articolul 6 alineatul (2) din Directiva 2004/81. Instanța de trimitere ridică astfel problema dacă această noțiune include o măsură prin care un stat membru transferă un resortisant al unei țări terțe către un alt stat membru, în temeiul Regulamentului nr. 604/2013.

32. Din motive de coerență, vom continua apoi cu examinarea celei de a treia întrebări preliminare, care privește măsura în care un stat membru poate, în timpul perioadei de gândire prevăzute la articolul 6 alineatul (1) din Directiva 2004/81, să inițieze o procedură de transfer împotriva resortisantului unei țări terțe, victimă a traficului de ființe umane. În special, instanța de trimitere ridică problema dacă, pe de o parte, poate fi adoptată o decizie de transfer [litera (a)] și, pe de altă parte, dacă o astfel de decizie de transfer, adoptată înainte de începerea perioadei de gândire, poate fi executată sau dacă executarea sa poate fi pregătită [litera (b)].

33. În sfârșit, vom încheia analiza cu examinarea primei întrebări preliminare, referitoare la calculul termenelor aplicabile perioadei de gândire. În lipsa unei măsuri naționale de transpunere, instanța de trimitere solicită astfel Curții să stabilească *dies a quo* și *dies ad quem* aplicabile acestei perioade.

34. A doua observație privește normele în lumina cărora vom examina a doua și a treia întrebare preliminară, referitoare la domeniul de aplicare al interdicției de a executa orice măsură de îndepărtare în timpul perioadei de gândire.

35. Astfel, în observațiile lor, guvernele german și neerlandez au propus să se răspundă la aceste întrebări analizând termenii, economia și finalitatea Regulamentului nr. 604/2013. Această abordare reflectă o tendință puternică a acestor părți și a Comisiei de a privilegia eficacitatea procedurilor de transfer prevăzute de regulamentul menționat. Or, în pofida interesului acestei abordări, considerăm că domeniul de aplicare al interdicției prevăzute la articolul 6 alineatul (2) din Directiva 2004/81 trebuie examinat în primul rând în raport cu modul de redactare, cu economia și cu finalitatea acestei dispoziții, în contextul mecanismului de combatere a traficului de ființe umane în care se înscrie directiva menționată.

36. Astfel, deși atât Directiva 2004/81, cât și Regulamentul nr. 604/2013 contribuie la realizarea spațiului de libertate, securitate și justiție, acestea sunt supuse totuși unor regimuri proprii și distincte și urmăresc finalități diferite.

37. Directiva 2004/81 este un instrument de combatere a traficului de ființe umane, aplicabil indiferent de statutul victimei. Această directivă privește condițiile de ședere a resortisanților țărilor terțe, victime ale traficului de ființe umane sau care au făcut obiectul unei facilitări a imigrației ilegale pe teritoriul statelor membre, și prevede în special eliberarea unui permis de ședere acelor resortisanți care, la expirarea unei perioade de gândire, decid să coopereze în scopul anchetei penale și/sau al procedurii judiciare. Astfel, directiva menționată trebuie să contribuie la eficacitatea combaterii filierelor de trafic de ființe umane sau de imigrare ilegală, protejând în același timp victimele acestor infracțiuni.

38. Regulamentul nr. 604/2013 se înscrie, în schimb, în cadrul gestionării fluxurilor migratorii. Acesta ține de sistemul european comun de azil și se întemeiază pe o procedură de examinare de natură pur administrativă, a cărei miză este aceea de a identifica, în conformitate cu criteriile prevăzute de acest regulament, statul membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională către care solicitantul va fi eventual transferat și în care va beneficia, dacă este cazul, de un permis de ședere în calitatea sa de beneficiar de protecție internațională.

39. O situație precum cea în discuție ridică problema relației dintre aceste două proceduri. Astfel, punerea lor în aplicare concomitentă implică în sine un paradox: în timp ce Directiva 2004/81 urmărește să acorde resortisantului unei țări terțe vizat de aceasta un permis de ședere temporară pe teritoriul statului membru în care a fost identificat ca victimă a traficului de ființe umane și în care a formulat o plângere, Regulamentul nr. 604/2013 organizează, în schimb, în termene stricte, transferul acestei persoane către un alt stat membru în cazul în care statul membru în care se află nu este responsabil de examinarea cererii sale de protecție internațională.

40. Corelarea procedurilor menționate impune dezvoltarea unei abordări echilibrate, ținând seama, desigur, de eficacitatea procedurilor denumite „Dublin”, dar mai ales, în opinia noastră, de vulnerabilitatea persoanei în cauză, atât ca urmare a statutului său de victimă vizată de Directiva 2004/81, cât și a statutului său de solicitant de protecție internațională.

B. Domeniul de aplicare al interdicției de a executa orice măsură de îndepărtare în timpul perioadei de gândire prevăzute la articolul 6 din Directiva 2004/81

1. Cu privire la a doua întrebare preliminară, referitoare la interpretarea noțiunii de „măsură de îndepărtare” utilizată la articolul 6 alineatul (2) din Directiva 2004/81

41. Prin intermediul celei de a doua întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită Curții în esență să stabilească dacă noțiunea de „măsură de îndepărtare” prevăzută la articolul 6 alineatul (2) din Directiva 2004/81 include măsura prin care un stat membru transferă resortisantul unei țări terțe, victimă a traficului de ființe umane, către un alt stat membru, în temeiul articolului 26 din Regulamentul nr. 604/2013.

42. Cu alte cuvinte, instanța menționată urmărește să se stabilească dacă în sfera acestei noțiuni intră toate măsurile prin care un resortisant al unei țări terțe este obligat să părăsească teritoriul unui stat membru, precum o măsură de transfer către un alt stat membru, sau dacă, dimpotrivă,

noțiunea de „îndepărtare” include numai măsurile prin care un resortisant al unei țări terțe este obligat să părăsească teritoriul Uniunii, astfel încât un transfer adoptat în temeiul Regulamentului nr. 604/2013 ar fi exclus de la această calificare.

43. Articolul 6 alineatul (2) din Directiva 2004/81 prevede că, „[î]n timpul perioadei de gândire și până la pronunțarea autorităților competente, resortisanții țărilor terțe în cauză au acces la tratamentul prevăzut la articolul 7 și nicio măsură de îndepărtare nu poate fi executată împotriva acestora”.

44. Termenii articolului 6 alineatul (2) din această directivă nu oferă nicio indicație cu privire la sfera geografică a noțiunii de „îndepărtare”. Legiuitorul Uniunii nu definește această noțiune nici în cadrul directivei menționate. Acesta se limitează să precizeze, la articolul 2 litera (d) din aceeași directivă, că o „măsură de executare a unei decizii de îndepărtare” înseamnă „orice măsură luată de un stat membru în scopul executării deciziei luate de autoritățile competente care dispune îndepărtarea unui resortisant al unei țări terțe”.

45. Articolul 6 alineatul (2) din Directiva 2004/81 nu conține nici o trimitere la dreptul național al statelor membre. Noțiunea de „îndepărtare” care figurează la acest articol trebuie înțeleasă, așadar, ca fiind o noțiune autonomă a dreptului Uniunii. În măsura în care această noțiune este definită deja la articolul 3 punctul 5 din Directiva 2008/115/CE [12], care ține, la fel ca Directiva 2004/81, de politica Uniunii privind imigrarea, propunem Curții să se raporteze la aceasta.

46. În Directiva 2008/115, noțiunea de „îndepărtare” este definită, la articolul 3 punctul 5 din aceasta, ca fiind „executarea obligației de returnare, respectiv *transportul fizic în afara statului membru*”. La rândul său, decizia de returnare este definită, la articolul 3 punctul 3 din această directivă, ca vizând faptul că resortisantul unei țări terțe „se întoarce” în țara sa de origine sau într-o țară de tranzit sau într-o altă țară terță. Având în vedere aceste definiții, o decizie de îndepărtare și o decizie de returnare, chiar dacă ar fi adoptate în cadrul unei proceduri sau al unui act unic, au un conținut diferit. Îndepărtarea este măsura prin care resortisantul unei țări terțe trebuie să părăsească teritoriul statului membru în care se află, în timp ce, în contextul Directivei 2008/115, returnarea este operațiunea prin care acest resortisant trebuie să se deplaseze într-o țară terță, o țară de tranzit sau să se întoarcă în țara sa de origine, cu alte cuvinte în afara teritoriului Uniunii. Potrivit articolului 8 alineatul (3) din această directivă, statele membre pot dispune astfel îndepărtarea persoanei în cauză printr-un act administrativ sau judiciar, distinct de decizia de returnare, anterior sau ulterior adoptării acestei decizii, fiecare dintre aceste acte îndeplinind cerințele de formă prevăzute la articolul 12 din directiva menționată și putând face obiectul unei căi de atac jurisdicționale [13].

47. În Hotărârea din 30 septembrie 2020, CPAS de Seraing [14], Curtea a diferențiat astfel măsura de îndepărtare de decizia de returnare după cum urmează: „din articolul 3 punctele 3-5 din Directiva 2008/115 rezultă că, prin definiție, o decizie de returnare impune sau enunță o obligație a resortisantului unei țări terțe pe care îl vizează de a se întoarce într-o țară terță, *în timp ce* noțiunea de «îndepărtare» desemnează transferul fizic al acestui resortisant al unei țări terțe în

[12] Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 2008 privind standardele și procedurile comune aplicabile în statele membre pentru returnarea resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală (JO 2008, L 348, p. 98).

[13] Articolul 13 alineatul (1) din Directiva 2008/115.

[14] C-402/19, EU:C:2020:759.

afara statului membru în cauză”[15]. Potrivit Curții, decizia prin care se dispune îndepărtarea „are ca efect, prin ea însăși, să se opună posibilității resortisantului în cauză al unei țări terțe de a se menține temporar *pe teritoriul acestui stat membru*”[16].

48. Din aceste elemente textuale și jurisprudențiale rezultă că o măsură este calificată drept „măsură de îndepărtare” atunci când are ca efect constrângerea resortisantului țării terțe să părăsească teritoriul statului membru în care se află. În măsura în care o decizie de transfer adoptată în temeiul Regulamentului nr. 604/2013 prevede obligația resortisantului în cauză al unei țări terțe de a se deplasa către statul membru responsabil de examinarea cererii sale de protecție internațională (statul membru solicitat), executarea unei astfel de decizii implică, în sine, îndepărtarea acestui resortisant de pe teritoriul statului membru în care a prezentat cererea sa de protecție internațională (statul membru solicitant).

49. Având în vedere aceste considerații, propunem, în consecință, Curții să declare că noțiunea de „măsură de îndepărtare”, prevăzută la articolul 6 alineatul (2) din Directiva 2004/81, trebuie interpretată în sensul că include măsurile prin care un resortisant al unei țări terțe, victimă a traficului de ființe umane, este constrâns să părăsească teritoriul statului membru în care se află ca urmare a executării unei decizii de transfer adoptate în temeiul Regulamentului nr. 604/2013.

2. Cu privire la a treia întrebare preliminară, referitoare la modalitățile de punere în aplicare a unei proceduri de transfer în timpul perioadei de gândire

50. Prin intermediul celei de a treia întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită în esență Curții să stabilească dacă articolul 6 alineatul (2) din Directiva 2004/81 trebuie interpretat în sensul că se opune, în timpul perioadei de gândire prevăzute la articolul 6 alineatul (1) din această directivă, pe de o parte, adoptării unei decizii de transfer [litera (a)] și, pe de altă parte, executării sau pregătirii executării unei decizii de transfer adoptate înainte de începerea perioadei de gândire [litera (b)].

51. Amintim că, potrivit articolului 6 alineatul (2) din Directiva 2004/81, legiuitorul Uniunii interzice statelor membre să „execute” o măsură de îndepărtare împotriva resortisantului unei țări terțe, victimă a traficului de ființe umane, în timpul perioadei de gândire pe care i-o acordă în temeiul alineatului (1) al acestui articol.

52. Ținând seama de modul de redactare a articolului 6 din această directivă, vom distinge, în continuarea raționamentului nostru, două situații.

53. Prima situație este cea care este interzisă în mod expres de legiuitorul Uniunii, și anume *executarea* unei măsuri de îndepărtare.

54. A doua situație este cea în care, în lipsa unei indicații contrare în textul articolului 6 alineatul (2) din Directiva 2004/81, statul membru ar putea adopta, în timpul acestei perioade de gândire, o decizie de transfer în privința victimei traficului de ființe umane sau măsurile pregătitoare pentru executarea acestui transfer, fără a efectua însă transferul propriu-zis al resortisantului țării terțe în cauză.

15 Punctul 44 din această hotărâre, sublinierea noastră.

16 Punctul 45 din hotărârea menționată, sublinierea noastră.

a) Interdicția de a executa o decizie de transfer în timpul perioadei de gândire

55. Ținând seama de considerațiile care precedă, interdicția de a executa o măsură de îndepărtare implică, în opinia noastră, interdicția de a executa o decizie de transfer în privința victimei traficului de ființe umane în timpul perioadei de gândire care îi este acordată.

56. Astfel cum vom arăta în continuare, această interpretare se impune având în vedere efectul util al procedurii de eliberare a permisului de ședere prevăzut de Directiva 2004/81, dar și obiectivele pe care legiuitorul Uniunii tinde să le urmărească.

57. În conformitate cu articolul său 1, această directivă are ca obiect definirea condițiilor de acordare a unui permis de ședere cu durată limitată resortisanților țărilor terțe care cooperează în combaterea traficului de persoane prin participarea la ancheta penală sau la procedura judiciară [17].

58. În acest context, este esențial să se țină seama de faptul că dispozițiile directivei menționate se adresează, în conformitate cu articolul 3 alineatul (1) din aceasta, „resortisanților țărilor terțe care sunt sau au fost victime ale unor infracțiuni de trafic de ființe umane”.

59. Calitatea de „victimă” este definită la articolul 2 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Directiva 2012/29 ca referindu-se la „o persoană fizică ce a suferit un prejudiciu, inclusiv o vătămare a integrității sale fizice, mentale sau emoționale, sau un prejudiciu economic, cauzate în mod direct de o infracțiune”. Calitatea de victimă a unei infracțiuni este independentă de legalitatea șederii sau de statutul de rezident al persoanei respective pe teritoriul statului membru în cauză [18].

60. În plus, legiuitorul Uniunii definește infracțiunea de trafic de persoane la articolul 2 din Directiva 2011/36 [19], la care face trimitere articolul 2 litera (c) din Directiva 2004/81 [20].

61. Din domeniul de aplicare al acestei directive, astfel cum este prevăzut la articolul său 3 alineatul (1), interpretat în lumina Directivelor 2011/36 și 2012/29, reiese că procedura de eliberare a permisului de ședere temporară, din care face parte perioada de gândire, trebuie inițiată numai în măsura în care autoritățile naționale competente apreciază că resortisantul unei țări terțe poate fi calificat drept „victimă a traficului de ființe umane”.

[17] A se vedea considerentele (8) și (9) ale Directivei 2004/81 și considerentul (17) al Directivei 2011/36.

[18] Contrar opiniei exprimate de guvernul neerlandez în observațiile sale, articolul 6 alineatul (2) din Directiva 2004/81 se adresează și resortisanților țărilor terțe, victime ale traficului de ființe umane, care au reședința legală pe teritoriul statului membru în cauză, precum solicitanții de protecție internațională. A se vedea articolul 3 alineatul (1) din directiva menționată, ai cărui termeni demonstrează că domeniul de aplicare al acesteia din urmă se extinde la resortisanții țărilor terțe care au intrat sau au reședința legală pe teritoriul statului membru în cauză. A se vedea de asemenea articolul 1 alineatul (1) al doilea paragraf din Directiva 2012/29, potrivit căruia „[d]repturile prevăzute de [această] directivă se aplică victimelor de o manieră nediscriminatorie, inclusiv în ceea ce privește statutul acestora din punctul de vedere al reședinței”; considerentul (9) al directivei menționate, potrivit căruia „victimele criminalității ar trebui să fie recunoscute și tratate cu respect, atenție și profesionalism, fără a fi discriminate în vreun fel pe baza oricărui motiv cum ar fi […] statutul acestora din punctul de vedere al reședinței […]”; considerentul (10) al aceleiași directive, în temeiul căruia „[s]tatele membre ar trebui să adopte măsurile necesare pentru a se asigura că drepturile prevăzute de [Directiva 2012/29] nu sunt acordate în funcție de statutul reședinței victimei pe teritoriul acestora sau în funcție de cetățenia sau naționalitatea victimei”, precum și considerentul 18 al Directivei 2011/36.

[19] Este vorba despre următoarele acte intenționate: recrutarea, transportul, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, inclusiv schimbul sau transferul de control asupra persoanelor în cauză, efectuate sub amenințare sau prin uz de forță sau prin alte forme de constrângere, prin răpire, prin fraudă, prin înșelăciune, prin abuz de putere sau profitând de starea de vulnerabilitate sau prin oferirea sau primirea de bani sau de alte foloase pentru a obține consimțământul unei persoane care deține controlul asupra alteia, în vederea exploatării. Exploatarea include cel puțin exploatarea prostituției altor persoane sau alte forme de exploatare sexuală, munca sau serviciul forțat, inclusiv cerșitul, sclavia sau practicile similare sclaviei, aservirea, exploatarea activităților infracționale sau prelevarea de organe.

[20] Legiuitorul Uniunii face trimitere la articolele 1-3 din Decizia-cadru 2002/629/JAI a Consiliului din 19 iulie 2002 privind combaterea traficului de persoane (JO 2002, L 203, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 21), care a fost înlocuită prin Directiva 2011/36.

62. Diferitele faze ale procedurii de eliberare a permisului de ședere temporară sunt concepute ținând seama de statutul special de victimă de care dispune resortisantul țării terțe, dar și de gravitatea infracțiunii în cauză. Fiecare dintre aceste etape presupune ca victima să fie menținută pe teritoriul statului membru în cauză pe parcursul perioadei de gândire care îi este acordată și ca executarea oricărei măsuri de transfer adoptate împotriva sa să fie, prin urmare, suspendată.

1) Obligația de informare care revine statului membru

63. Diferitele faze ale procedurii de eliberare a permisului de ședere temporară sunt definite în capitolul II din Directiva 2004/81.

64. Această procedură începe cu informarea prealabilă a potențialei victime a traficului de ființe umane, în conformitate cu articolul 5 din directiva menționată [21].

65. În temeiul acestui articol, obligația de informare menționată revine autorităților naționale competente din momentul în care „*consideră* că un resortisant al unei țări terțe *poate* intra în sfera de aplicare a [acestei] directive”. Cu alte cuvinte, această obligație de informare revine autorităților menționate din momentul în care au motive întemeiate să creadă că resortisantul respectiv este sau a fost victimă a traficului de ființe umane și, prin urmare, anterior oricărei încadrări penale [22].

66. În conformitate cu articolul menționat, aceste autorități trebuie să informeze persoana în cauză cu privire la „posibilitățile oferite de [această directivă]”. Cu alte cuvinte, aceasta din urmă trebuie să fie informată cu privire la posibilitatea de a beneficia nu numai de o perioadă de gândire și de recuperare, ci și de măsurile de asistență și de sprijin prevăzute la articolul 7 din Directiva 2004/81 și, în anumite condiții, de un permis de ședere temporară pe teritoriul statului membru în schimbul cooperării sale, conform articolului 8 din această directivă [23]. După cum rezultă din considerentul (9) al directivei menționate, permisul de ședere trebuie astfel să constituie „o incitare suficientă pentru [ca victimele traficului de ființe umane să] cooper[eze] cu autoritățile competente”.

67. Această obligație de informare ar fi redusă la o „formă fără fond” dacă statul membru în cauză ar trebui să transfere în cele din urmă victima în timpul perioadei de gândire care îi este acordată, deși acesta s-a angajat să îi acorde nu numai perioada menționată, ci și măsurile de asistență și de sprijin prevăzute la articolul 7 din Directiva 2004/81 și, în anumite condiții, un permis de ședere temporară în cazul în care victima respectivă acceptă să depună plângere sau mărturie împotriva autorilor infracțiunii. O astfel de practică nu ar fi compatibilă cu cerințele pe care le impune legiuitorul Uniunii la articolul 1 alineatul (1) al doilea paragraf din Directiva 2012/29, potrivit cărora autoritățile naționale competente trebuie să dea dovadă de respect, de atenție și de profesionalism în privința victimelor criminalității [24].

[21] A se vedea de asemenea articolul 11 alineatul (6) din Directiva 2011/36.

[22] A se vedea în această privință hotărârea Conseil d'État (Consiliul de Stat, Franța) din 15 iunie 2012 (nr. 339209), în care această instanță pune accentul pe obligația ce revine serviciilor de poliție și de jandarmerie de a informa presupusele victime și deduce consecințele lipsei de informare.

[23] A se vedea de asemenea considerentul (11) al Directivei 2004/81.

[24] A se vedea, de exemplu, articolul R-316-1 din Code de l'entrée et du séjour des étrangers et du droit d'asile (Codul privind intrarea și șederea străinilor și dreptul de azil, Franța), potrivit căruia „[a]ceste informații sunt date într-o limbă pe care străinul o înțelege și în condiții de confidențialitate care permit încrederea acestuia și asigurarea protecției sale” (JORF din 15 septembrie 2007, textul nr. 17).

2) Perioada de gândire

68. Perioada de gândire este acordată în condițiile prevăzute la articolul 6 din Directiva 2004/81. Deși legiuitorul Uniunii nu definește nici durata, nici momentul în care începe perioada respectivă, lăsând astfel fiecărui stat membru sarcina de a stabili aceste modalități, el este, în schimb, mult mai explicit în ceea ce privește finalitatea perioadei de gândire menționate. Astfel, acesta indică în mod expres, la alineatul (1) al articolului menționat, că perioada respectivă trebuie să permită victimei să se recupereze și să se sustragă influenței autorilor infracțiunilor, așa încât să poată decide în deplină cunoștință de cauză și având în vedere eventualele riscuri dacă să coopereze sau nu cu autoritățile polițienești și judiciare [25]. Prin instituirea perioadei de gândire, legiuitorul Uniunii ține seama, așadar, de vulnerabilitatea specială a victimei și de natura foarte specifică a infracțiunii, această victimă fiind, dincolo de elementele constitutive ale infracțiunii, „[redusă] adesea la o aservire care depășește domeniul fizic și se extinde la controlul moral” [26].

69. În logica sistemului astfel instituit, articolul 6 alineatul (2) din Directiva 2004/81 impune statului membru în cauză, pe de o parte, să satisfacă nevoile esențiale și speciale ale victimei acordându-i tratamentul prevăzut la articolul 7 din această directivă în timpul perioadei de gândire și, pe de altă parte, să renunțe la executarea oricărei măsuri de îndepărtare în această perioadă, persoana în cauză fiind autorizată temporar să rămână pe teritoriu „până la pronunțarea autorităților competente” [27]. Aceste două cerințe sunt legate, întrucât măsurile de asistență și de sprijin nu pot fi acordate resortisanților țărilor terțe care au părăsit teritoriul național [28]. Dincolo de asistența lingvistică și juridică, statul membru în cauză trebuie să garanteze demnitatea, precum și siguranța victimei, asigurând satisfacerea nevoilor sale speciale, printre altele asistență psihologică sau tratament psihoterapeutic și acoperirea îngrijirilor sale medicale de urgență [29].

70. Prin interzicerea executării oricărei măsuri de îndepărtare în timpul perioadei de gândire și prin impunerea menținerii temporare a victimei pe teritoriul național, legiuitorul Uniunii urmărește, pe de o parte, să consolideze o abordare care permite protecția drepturilor acestei victime a traficului de ființe umane, care constituie un obiectiv înscris în numeroase texte

[25] A se vedea de asemenea considerentele (11) și (12) ale Directivei 2004/81, precum și considerentul (18) al Directivei 2011/36.

[26] A se vedea intervenția lui Bruno Lasserre în fața „Franco British-Irish Judicial Cooperation Committee” (Comitetul franco-anglo-irlandez pentru cooperare judiciară) din 21 iulie 2019, intitulată „Le traitement contentieux de la vulnérabilité dans les affaires d'esclavage et de traite humaine”, disponibilă la următoarea adresă de internet: https://www.conseil-etat.fr/publications-colloques/discours-et-interventions/le-traitement-contentieux-de-la-vulnerabilite-dans-les-affaires-d-esclavage-et-de-traite-humaine-discours-de-bruno-lasserre-vice-president-du. A se vedea de asemenea definiția jurisprudențială a infracțiunii de trafic de ființe umane în Hotărârea Curții EDO din 7 octombrie 2021, Zoletic și alții împotriva Azerbaidjan, CE:ECHR:2021:1007JUD002011612, § 155.

[27] Articolul 6 alineatul (3) din Directiva 2004/81 prevede că „[p]erioada de gândire nu conferă un drept de ședere în temeiul [acestei] directive”.

[28] A se vedea considerentul (18) al Directivei 2011/36.

[29] Precizăm că din considerentul (18) al Directivei 2011/36 reiese că o persoană trebuie să beneficieze de măsurile respective de îndată ce există un indiciu întemeiat să se creadă că aceasta este sau a fost victima traficului de persoane, indiferent de dorința sa de a depune mărturie. A se vedea în această privință articolul 13 alineatul 1 din Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane, semnată la Varșovia la 16 mai 2005 și intrată în vigoare la 1 februarie 2008 (STCE nr. 197, denumită în continuare „Convenția privind lupta împotriva traficului de ființe umane”). Ea nu mai beneficiază de acestea după încheierea procesului de identificare sau după expirarea perioadei de gândire, în cazul în care se consideră că nu îndeplinește condițiile pentru acordarea unui permis de ședere sau dacă nu are reședința legală în statul membru respectiv sau în cazul în care a părăsit teritoriul statului.

internaționale [30], și, pe de altă parte, să asigure eficacitatea urmăririi penale, autoritățile polițienești fiind în măsură să aibă în vedere participarea victimei respective, dacă aceasta consimte, la anchetă și la procedurile judiciare, dacă este cazul [31].

71. În sfârșit, expirarea acestei perioade de gândire, sau mai devreme, dacă autoritățile competente consideră că resortisantul țării terțe a manifestat deja voința clară de a coopera, este momentul în care statul membru în cauză poate, în conformitate cu condițiile prevăzute la articolul 8 din Directiva 2004/81, să îi elibereze victimei un permis de ședere cu o durată minimă de șase luni în vederea cooperării sale la ancheta penală sau la procedura judiciară.

72. În consecință, efectuarea transferului victimei în cauză în perioada de gândire nu garantează, în opinia noastră, efectivitatea drepturilor conferite de Directiva 2004/81 acestei victime a traficului de ființe umane în ceea ce privește atât recuperarea și protecția sa, cât și cooperarea sa în cadrul anchetei sau al procedurii judiciare.

73. În primul rând, perioada de gândire trebuie să îi permită victimei să se recupereze, iar autorităților naționale competente să aprecieze gradul său de vulnerabilitate astfel încât să adapteze tratamentul prevăzut la articolul 7 din această directivă, precum și să efectueze o evaluare a riscurilor înainte de executarea oricărei măsuri de îndepărtare [32]. În acest context, Comisia solicită statelor membre să acorde o atenție deosebită situației specifice a victimelor traficului de ființe umane care nu sunt cetățeni ai Uniunii cu ocazia transferului lor către prima țară de intrare, acestea din urmă devenind accesibile traficanților și riscând să fie din nou victime ale acestui trafic [33]. În mod similar, Grupul de experți pentru lupta împotriva traficului de ființe umane al Consiliului Europei (GRETA) apreciază că această evaluare se impune pentru a evita ca victima să fie transferată înapoi în statul în care a prezentat pentru prima dată cererea sa de protecție internațională, însă în care ar putea să facă din nou obiectul traficului. Astfel, orice decizie de transfer ar trebui apreciată în lumina riscului de victimizare secundară în statul membru solicitat în vederea preluării [34].

74. Or, executarea unei decizii de transfer în timpul perioadei de gândire pare să compromită această dinamică, mai întâi pentru că ar avea drept rezultat îndepărtarea victimei de persoanele și de serviciile de asistență specializate la care a găsit sprijin [35], apoi pentru că ar conduce la

[30] Vom menționa printre altele Protocolul adițional la Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, încheiat la New York la 15 noiembrie 2000 (*Recueil des Traités des Nations unies*, vol. 2237, p. 319), precum și Convenția privind lupta împotriva traficului de ființe umane.

[31] A se vedea în acest sens Plouffe-Malette, K., *Protection des victimes de traite des êtres humains: approches internationales et européennes*, Bruylant, Bruxelles, 2013.

[32] A se vedea în această privință nota de orientare privind dreptul la protecție internațională al victimelor traficului și al persoanelor care riscă să fie victime ale traficului a Grupului de experți pentru lupta împotriva traficului de ființe umane (GRETA) din iunie 2020, disponibilă la următoarea adresă de internet: https://rm.coe.int/note-d-orientation-sur-les-droits-des-victimes-de-la-traite-et-des-per/16809ebf45.

[33] A se vedea în această privință Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor referitoare la Strategia UE privind combaterea traficului de persoane 2021-2025 din 14 aprilie 2021 [COM(2021) 171 final, p. 18].

[34] În temeiul considerentului (62) al Directivei 2012/29, „[p]entru ca victimele criminalității să beneficieze de asistența, sprijinul și protecția cuvenite, serviciile publice ar trebui să lucreze într-un mod coordonat și ar trebui să se implice la toate nivelurile administrative – la nivelul Uniunii, precum și la nivel național, regional și local”.

[35] A se vedea, în ceea ce privește rolul major al serviciilor de asistență specializate în privința victimelor unei forme grave de criminalitate într-un stat membru în care acestea nu sunt resortisanți sau rezidenți, considerentul (38) al Directivei 2012/29.

suspendarea sau chiar la întreruperea tratamentului care îi este acordat în temeiul articolului 7 din Directiva 2004/81 și, în sfârșit, deoarece ar putea necesita plasarea în detenție a persoanei în cauză [36].

75. Este adevărat că, în temeiul articolelor 31 și 32 din Regulamentul nr. 604/2013, statul membru care efectuează transferul unui solicitant de protecție internațională este obligat să transmită statului membru responsabil informațiile și datele pe care le consideră necesare pentru protecția drepturilor acestuia și de asemenea poate comunica măsurile imediate care trebuie adoptate pentru a satisface nevoile speciale ale acestei persoane, inclusiv asistența medicală imediată. Este la fel de adevărat că, într-o astfel de ipoteză, acest solicitant de protecție internațională ar putea beneficia de dispozițiile speciale pe care Directiva 2012/29 le prevede în favoarea victimelor care au reședința într-un alt stat membru decât cel în care a fost săvârșită infracțiunea. Considerentul (51) al acestei directive precizează astfel că statul membru în care își are reședința victima ar trebui să acorde asistența, sprijinul și protecția de care este nevoie pentru recuperarea victimei [37]. Legiuitorul Uniunii impune, în plus, acestui stat membru să informeze victima menționată cu privire la orice măsură, procedură sau instrument specific „care este disponibil” pentru a-și apăra interesele în statul membru unde se stabilește primul contact cu autoritatea competentă, înțelegându-se că amploarea și gradul de detaliu al informațiilor pot varia în funcție de nevoile specifice și de tipul sau natura infracțiunii [38]. În ipoteza în care victima nu este în măsură să depună plângere în statul membru în care a fost săvârșită infracțiunea, ea trebuie să poată formula o plângere în fața autorităților competente din statul membru de reședință, acestea din urmă fiind obligate, în plus, să adopte măsurile adecvate în ceea ce privește organizarea procedurii și în special cu ocazia declarației sau a audierii victimei respective [39].

76. Or, în pofida interesului vădit al acestor dispoziții, nu suntem convinși că ele sunt suficiente pentru a răspunde în mod continuu și specific la nevoile speciale ale victimelor traficului de ființe umane [40]. În special, transferul către un nou stat membru implică instalarea victimei în cadrul unei noi structuri de primire care nu dispune în mod necesar sau imediat de resurse suficiente pentru a răspunde la nevoile sale specifice. Acesta implică de asemenea inițierea de către victima respectivă a unor noi demersuri pe lângă noile autorități. Or, nu există nicio îndoială că o astfel de situație și în special repetarea mărturiilor riscă să accentueze vulnerabilitatea acesteia.

77. În al doilea rând, perioada de gândire trebuie să permită autorităților naționale competente să stabilească legături de încredere cu victima menționată, astfel încât aceasta, datorită perspectivei unui permis de ședere temporară, să coopereze la ancheta penală și/sau la procedura judiciară. Or, avem îndoieli că un asemenea obiectiv este realizabil în cazul în care, în paralel cu procedura de eliberare a permisului de ședere, resortisantul țării terțe în cauză este informat cu privire la executarea iminentă a unei decizii de transfer adoptate împotriva sa.

36 A se vedea articolul 28 din Regulamentul nr. 604/2013.

37 Considerentul (51) al Directivei 2012/29 are următorul cuprins: „[d]acă victima a părăsit teritoriul statului membru în care a fost comisă infracțiunea, statul membru respectiv nu ar trebui să mai fie obligat să asigure asistență, sprijin și protecție, cu excepția a ceea ce este legat în mod direct de orice procedură penală pe care o desfășoară cu privire la infracțiunea în cauză, ca de exemplu măsuri speciale de protecție pe durata procedurilor în instanță. Statul membru în care își are reședința victima ar trebui să acorde asistența, sprijinul și protecția de care este nevoie pentru recuperarea victimei”.

38 A se vedea articolul 4 alineatul (1) litera (g) din Directiva 2012/29.

39 A se vedea articolul 17 din Directiva 2012/29.

40 Astfel cum subliniază guvernul neerlandez în observațiile sale, Regulamentul nr. 604/2013 nu face nicio referire la Directiva 2004/81. Acest regulament menționează situația solicitanților de protecție internațională, victime ale traficului de ființe umane, numai în contextul aprecierii interesului superior al copilului, la articolul 6 alineatul (3) litera (c).

78. În al treilea rând, această perioadă de gândire este esențială pentru a permite autorităților naționale competente menționate să strângă elemente de probă fiabile cu privire la existența și la natura (națională sau transnațională, de exemplu) a infracțiunii, în vederea declanșării urmăririi penale. În această perioadă, și – pentru a relua termenii articolului 6 alineatul (2) din Directiva 2004/81 – „până la pronunțarea autorităților competente", executarea unui transfer ar putea afecta eficacitatea anchetei penale într-o măsură care contravine intereselor victimei și ale statelor membre în cauză.

79. În această privință, considerentul (1) al Directivei 2011/36 amintește că „[t]raficul de persoane reprezintă o infracțiune gravă, […] o încălcare gravă a drepturilor fundamentale, care este interzisă în mod explicit de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene"[41]. În considerentul (2) al Directivei 2004/81, acest legiuitor amintește recomandările Consiliului European din cadrul reuniunii de la Tampere (Finlanda) privind concentrarea eforturilor pentru depistarea și dezmembrarea rețelelor criminale, protejând în același timp drepturile victimelor.

80. Aceste dispoziții sunt reflectate în mod deosebit în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului[42]. Astfel, ea impune în sarcina statelor membre obligații pozitive care rezultă din articolul 4 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale[43], aplicabile din momentul în care autoritățile naționale competente iau cunoștință de împrejurări care permit să se presupună în mod rezonabil că o persoană este victima traficului de ființe umane. Statele semnatare ale respectivei convenții au, în acest caz, o obligație procedurală de a ancheta situațiile de trafic potențial, ancheta trebuie să fie efectivă, iar autoritățile trebuie să utilizeze măsurile rezonabile de care dispun pentru a obține probe și pentru a clarifica împrejurările cauzei.

81. În acest context, mărturia victimei poate avea o importanță primordială, în special în cadrul deschiderii unei anchete sau a unei proceduri judiciare. Amintim că traficul de ființe umane nu implică în mod necesar un element transnațional, aceasta putând exista la un nivel pur național. În temeiul articolului 10 alineatul (1) din Directiva 2011/36, statele membre dispun, în principiu, de o competență teritorială în scopul reprimării infracțiunilor săvârșite pe teritoriul lor sau de către unul dintre resortisanții lor[44]. Într-o asemenea ipoteză, transferul către un alt stat membru al resortisantului țării terțe în cauză, chiar înainte ca acesta să se fi decis dacă dorește să coopereze la ancheta penală, ar conduce la îndepărtarea victimei infracțiunii de pe teritoriul statului membru competent să îi urmărească pe autorii acesteia, în condițiile în care victima respectivă ar trebui, dimpotrivă, să fie prezentă pe acest teritoriu pentru a fi implicată, în măsura în care este necesar, în protecția intereselor sale și în ancheta penală în curs.

82. Desigur, în ipoteza în care infracțiunea ar fi transnațională, legiuitorul Uniunii tinde să favorizeze coordonarea cercetării și a urmăririi penale, încurajând o cooperare strânsă între autoritățile de aplicare a legii din statele membre, astfel încât transferul victimei nu poate constitui un obstacol major în calea desfășurării urmăririi penale împotriva autorilor

41 Legiuitorul Uniunii arată, în plus, în acest considerent că „[p]revenirea și combaterea traficului de persoane este o prioritate a Uniunii și a statelor membre" și, în considerentul (7) al directivei menționate, precizează că această directivă urmărește o prevenire și o urmărire penală mai riguroase, precum și o mai bună protecție a drepturilor victimelor, legiuitorul Uniunii impunând statelor membre să abordeze fiecare dintre formele traficului de persoane prin utilizarea celor mai eficiente măsuri pentru a le combate.

42 A se vedea printre altele Hotărârea Curții EDO din 25 iunie 2020, S. M. împotriva Croației, CE:ECHR:2020:0625JUD006056114, § 306.

43 Semnată la Roma la 4 noiembrie 1950.

44 Totuși, statele membre pot extinde această competență în condițiile prevăzute la articolul 10 alineatul (2) din Directiva 2011/36.

infracțiunii [45]. Or, în opinia noastră, aceste mecanisme nu sunt în mod necesar aplicabile în stadiul, foarte timpuriu, în care se înscrie perioada de gândire acordată victimei. Ele sunt aplicabile ulterior, atunci când autoritățile de aplicare a legii au deschis o anchetă sau au început urmărirea penală împotriva autorilor infracțiunii.

83. Toate aceste elemente pledează pentru a considera că, din momentul în care un stat membru apreciază că un resortisant al unei țări terțe intră în domeniul de aplicare al Directivei 2004/81, întrucât l-a identificat ca fiind o victimă a traficului de ființe umane sau apreciază că există motive întemeiate pentru a crede că acesta este victima infracțiunii respective, el nu poate executa nicio decizie de transfer în privința acestuia din urmă în timpul perioadei de gândire care îi este acordată în temeiul articolului 6 alineatul (2) din directiva menționată.

84. După cum recomandă Înaltul Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului: „[î]n această perioadă, victimele și potențialele victime nu trebuie să părăsească teritoriul statului parte” [46].

85. Având în vedere ansamblul acestor considerații, propunem, în consecință, Curții să declare că articolul 6 alineatul (2) din Directiva 2004/81 trebuie interpretat în sensul că se opune ca, în timpul perioadei de gândire prevăzute la articolul 6 alineatul (1) din această directivă, statul membru să execute o decizie de transfer în privința resortisantului unei țări terțe, victimă a traficului de ființe umane, către statul membru responsabil de examinarea cererii sale de protecție internațională în temeiul Regulamentului nr. 604/2013.

b) Cu privire la marja de manevră de care dispune statul membru pentru a adopta o decizie de transfer sau măsuri pregătitoare pentru executarea acesteia în timpul perioadei de gândire

86. În ceea ce privește, în prezent, posibilitatea unui stat membru de a adopta o decizie de transfer sau măsuri pregătitoare pentru executarea acestui transfer în timpul perioadei de gândire, raționamentul este diferit. Astfel, textul articolului 6 alineatul (2) din Directiva 2004/81 interzice numai executarea unei măsuri de îndepărtare. Ținând seama de interpretarea pe care propunem să o reținem cu privire la această noțiune, ar fi interzisă numai executarea unei decizii de transfer, statul membru dispunând în acest caz de o marjă de manevră pentru a adopta o astfel de decizie sau pentru a adopta acte pregătitoare pentru transferul respectiv. Totuși, indiferent de gradul de libertate de care dispune statul membru respectiv, aceste măsuri nu trebuie să repună în discuție efectul util al articolului 6 din directiva menționată.

87. Or, în această privință se impun două observații.

88. În primul rând, amintim că perioada de gândire trebuie să permită autorităților naționale competente să stabilească legături de încredere cu victima traficului de ființe umane și să o încurajeze pe aceasta din urmă să coopereze la ancheta penală, oferindu-i perspectiva unui permis de ședere temporară pe teritoriu. În plus, în această perioadă, statul membru este obligat să ofere victimei măsurile de asistență și de protecție impuse de vulnerabilitatea sa. Or,

[45] A se vedea considerentul (5) al Directivei 2011/36. Facem referire în această privință la cooperarea consolidată cu Europol și cu Eurojust, la instituirea unor echipe comune de anchetă și la punerea în aplicare a Deciziei-cadru 2009/948/JAI a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind prevenirea și soluționarea conflictelor referitoare la exercitarea competenței în cadrul procedurilor penale (JO 2009, L 328, p. 42).

[46] Înaltul Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului, comentariu la „Principes et directives concernant les droits de l’homme et la traite des êtres humains: recommandations”, punctul 8.6, p. 153, disponibil la următoarea adresă de internet: https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/Commentary_Human_Trafficking_fr.pdf.

considerăm că aceste obiective ar putea fi compromise în cazul în care, în același timp, victima respectivă ar fi informată cu privire la adoptarea unor măsuri pregătitoare pentru executarea unei decizii de transfer, în special în cazul în care aceste măsuri ar consta în plasarea sa în detenție în scopul transferului.

89. În al doilea rând, dincolo de adoptarea unei decizii de transfer sau a oricărei alte măsuri pregătitoare pentru executarea acesteia, considerăm că autoritățile naționale competente se confruntă în mod necesar cu alegeri, ținând seama de termenele stricte în care sunt obligate să acționeze în temeiul Regulamentului nr. 604/2013. Amintim că acestea dispun de o marjă de manevră extrem de redusă în ceea ce privește termenele în care pot adopta asemenea măsuri, sub sancțiunea unui transfer al responsabilității examinării cererii de protecție internațională către statul membru solicitant. Astfel, în conformitate cu articolul 21 alineatul (1) din acest regulament, statul membru solicitant dispune de un termen maxim de *trei luni de la data prezentării cererii de protecție internațională* pentru a-și prezenta cererea de preluare. În cazul acceptării acestei cereri, el dispune ulterior de un termen de *șase luni pentru a efectua transferul solicitantului*, în conformitate cu articolul 29 alineatul (1) din regulamentul menționat. Într-o situație precum cea în discuție, acest termen menționat nu poate fi prelungit [47]. Aceste termene sunt imperative.

90. Fezabilitatea și, dacă este cazul, modalitățile de corelare între procedura de eliberare a permisului de ședere temporară și procedura de transfer depind, așadar, de mai multe variabile și în special de termenele aplicabile fiecăreia dintre aceste proceduri (amintim că durata perioadei de gândire este stabilită în conformitate cu dreptul național), precum și de intențiile și de comportamentele adoptate de victimă în timpul sau la expirarea acestei perioade de gândire.

91. Astfel, în ipoteza prevăzută la articolul 6 alineatul (4) din Directiva 2004/81, în care resortisantul țării terțe în cauză, în timpul perioadei de gândire, ar intra din nou în legătură în mod activ, voluntar și din proprie inițiativă cu autorii infracțiunii, autoritatea administrativă ar putea adopta o decizie de transfer împotriva sa concomitent cu sau imediat după ce autoritățile polițienești și de aplicare a legii au pus capăt acestei perioade de gândire, în conformitate cu articolul menționat.

92. În schimb, în ipoteza contrară, în care victima și-ar manifesta foarte devreme intenția de a coopera la ancheta penală, fezabilitatea unui astfel de transfer va depinde de acordarea unui permis de ședere temporară în favoarea acesteia. În cazul în care victima respectivă ar beneficia de acest permis, un asemenea transfer nu ar putea fi executat în termenele stabilite de Regulamentul nr. 604/2013. Astfel, conform articolului 8 alineatul (3) din Directiva 2004/81, permisul de ședere este valabil pe o perioadă de cel puțin șase luni, termen dincolo de care statul membru responsabil este exonerat de obligația de a prelua solicitantul dacă transferul nu a fost efectuat [48].

93. În ultimul rând, amintim că statul membru în cauză ar putea utiliza oricând posibilitatea care îi este oferită de clauza discreționară prevăzută la articolul 17 alineatul (1) din Regulamentul nr. 604/2013. Punerea în aplicare a acestei clauze nu este supusă niciunei condiții speciale și, în

[47] În conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul nr. 604/2013, termenul menționat poate fi prelungit până la un an în cazul în care transferul nu a putut fi efectuat din cauza detenției în închisoare a persoanei în cauză sau până la optsprezece luni în cazul sustragerii acesteia din urmă.

[48] A se vedea articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul nr. 604/2013.

principiu, fiecare stat membru are competența de a stabili împrejurările în care dorește să recurgă la posibilitatea menționată și de a accepta să examineze el însuși o cerere de protecție internațională pentru care nu este responsabil în temeiul criteriilor definite de acest regulament [49].

94. Este de la sine înțeles că o astfel de corelare a procedurilor impune o cooperare strânsă între autoritățile naționale responsabile cu procedura de eliberare a permisului de ședere temporară și cele responsabile cu procedurile „Dublin”.

95. Având în vedere ansamblul acestor considerații, propunem Curții să declare că articolul 6 alineatul (2) din Directiva 2004/81 trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca, în timpul perioadei de gândire prevăzute la articolul 6 alineatul (1) din directiva menționată, să fie adoptată o decizie de transfer sau să se pregătească executarea acesteia, cu condiția ca aceste măsuri să nu repună în discuție efectul util al perioadei de gândire.

C. Cu privire la prima întrebare preliminară, referitoare la calculul perioadei de gândire

96. Prin intermediul primei întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită în esență Curții să stabilească dacă, în lipsa unei măsuri naționale de transpunere, articolul 6 alineatul (1) din Directiva 2004/81 trebuie interpretat în sensul că perioada de gândire pe care acesta o prevede începe de drept din momentul în care resortisantul unei țări terțe informează autoritățile naționale competente că este victima traficului de ființe umane [litera (a)] și ia sfârșit de drept după ce resortisantul respectiv a formulat o plângere pentru trafic de ființe umane sau, dimpotrivă, a informat autoritățile menționate că renunță la aceasta [litera (b)].

97. Deși, în cadrul observațiilor lor, părțile par să aibă poziții opuse cu privire la modalitățile de transpunere a articolului 6 alineatul (1) din Directiva 2004/81 în ordinea juridică neerlandeză [50], instanța de trimitere consideră că dispoziția menționată nu a fost transpusă în dreptul național și urmărește să facă o aplicare directă a acesteia. Prin urmare, cererea de interpretare privește modalitățile de calcul al perioadei de gândire și în special ziua în care începe acest termen (*dies a quo*), precum și ziua în care expiră (*dies ad quem*).

1. Dies a quo *a perioadei de gândire*

98. Prin intermediul primei subîntrebări, instanța de trimitere solicită Curții să stabilească dacă perioada de gândire poate începe din momentul în care resortisantul țării terțe în cauză informează autoritățile naționale competente că este victima traficului de ființe umane.

[49] A se vedea Hotărârea din 23 ianuarie 2019, MA și alții (C-661/17, EU:C:2019:53, punctele 59 și 60, precum și jurisprudența citată).

[50] Astfel cum reiese din prezentarea cadrului juridic național, Regatul Țărilor de Jos nu a stabilit durata și momentul de început al perioadei de gândire în Legea privind străinii, ci numai în Circulara privind străinii.

99. Subliniem că Directiva 2004/81 nu stabilește momentul de început al perioadei de gândire, la fel cum nu stabilește nici durata acestei perioade. Deși, în cadrul propunerii sale, Comisia preconiza o perioadă de gândire de 30 de zile, calchiată după durata termenului prevăzut la articolul 13 alineatul 1 din Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane [51], legiuitorul Uniunii a lăsat totuși aceste măsuri la aprecierea fiecărui stat membru [52].

100. În speță, instanța de trimitere solicită Curții să stabilească dacă începutul perioadei de gândire ar putea corespunde momentului în care resortisantul țării terțe *informează* autoritățile naționale competente că este victima traficului de ființe umane [53]. Ținând seama de modul în care este formulată întrebarea, considerăm că această situație este diferită de cea în care resortisantul țării terțe formulează o plângere sau depune mărturie împotriva unei persoane pe care o acuză de participare la traficul respectiv [54].

101. Or, dacă perioada de gândire ar începe din momentul în care resortisantul țării terțe în cauză s-ar limita să comunice autorităților naționale competente că este victima traficului de ființe umane, fără ca acestea să dispună de informații privind existența sau natura infracțiunii, o asemenea modalitate ar fi, în opinia noastră, incompatibilă cu domeniul de aplicare personal al Directivei 2004/81. Astfel, amintim că procedura de eliberare a permisului de ședere temporară, din care face parte perioada de gândire, trebuie inițiată numai în măsura în care autoritățile menționate au identificat acest resortisant al unei țări terțe ca fiind o victimă a traficului de ființe umane sau în care există, pe baza tuturor informațiilor și a tuturor împrejurărilor relevante ale unei cauze, motive întemeiate pentru a crede că acesta este victima infracțiunii respective.

102. Având în vedere aceste elemente, considerăm, așadar, că, în situația în care un resortisant al unei țări terțe informează autoritățile naționale competente că este victima traficului de ființe umane, perioada de gândire poate începe din momentul în care aceste autorități consideră că există, pe baza tuturor informațiilor de care dispun, motive întemeiate pentru a crede că resortisantul respectiv intră în domeniul de aplicare al Directivei 2004/81 și îl informează, în consecință, cu privire la posibilitățile oferite de directivă, în conformitate cu obligațiile care le revin în temeiul articolului 5 din aceasta.

[51] Convenția privind lupta împotriva traficului de ființe umane a fost adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 3 mai 2005 și a intrat în vigoare la 1 februarie 2008. Articolul 13 alineatul 1 din aceasta are următorul cuprins: „[f]iecare parte va prevedea în dreptul intern un termen de recuperare și de reflecție de cel puțin 30 de zile, atunci când există motive temeinice de a crede că persoana în cauză este o victimă. Acest termen trebuie să aibă o durată suficientă pentru a permite persoanei în cauză să se recupereze, să evite influența traficanților și/sau să ia o decizie în cunoștință de cauză privind cooperarea cu autoritățile competente. Pe durata acestui termen nicio măsură de expulzare nu va putea fi pusă în aplicare în privința sa. Această prevedere nu afectează activitățile realizate de autoritățile competente în fiecare dintre etapele procedurii naționale relevante, în special pe durata anchetei și urmăririi penale. Pe durata acestui termen, părțile vor acorda persoanei în cauză dreptul de ședere pe teritoriul lor”. A se vedea de asemenea Raportul explicativ al Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane, punctul 177, disponibil la următoarea adresă de internet: https://rm.coe.int/16800d388d.

[52] Grupul de experți privind traficul de persoane, instituit prin Decizia 2003/209/CE a Comisiei din 25 martie 2003 de creare a unui grup consultativ denumit „Grupul de experți privind traficul de persoane” (JO 2003, L 79, p. 25, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 80), recomandă la rândul său, în avizul din 16 aprilie 2004, un termen cu o durată de cel puțin trei luni. În Franța, articolul R316-1 din Codul privind intrarea și șederea străinilor și dreptul de azil (JORF din 15 septembrie 2007, textul nr. 17) stabilește acest termen la 30 de zile.

[53] Ținând seama de termenii utilizați de instanța de trimitere, distingem această situație de cea în care resortisantul țării terțe ar denunța infracțiunea respectivă, formulând o plângere în fața autorităților competente.

[54] În plus, considerăm că această situație este diferită și de cea avută în vedere în Circulara privind străinii. Astfel, din dispozițiile acestei circulare reiese că poliția sau comandantul jandarmeriei oferă presupusei victime perioada de gândire de îndată ce dispune de „cel mai mic indiciu că este vorba despre trafic de ființe umane” și/sau de îndată ce intervine Inspectoratul pentru protecție socială și muncă.

2. Dies ad quem ***a perioadei de gândire***

103. Prin intermediul celei de a doua subîntrebări, instanța de trimitere solicită Curții să stabilească dacă perioada de gândire prevăzută la articolul 6 alineatul (1) din Directiva 2004/81 poate înceta de drept după ce resortisantul țării terțe a formulat o plângere pentru trafic de ființe umane sau, dimpotrivă, după ce a informat autoritățile competente că renunță la formularea unei astfel de plângeri.

104. Spre deosebire de momentul de început al perioadei de gândire, care este lăsat la aprecierea fiecărui stat membru, în conformitate cu articolul 6 alineatul (1) al doilea paragraf din Directiva 2004/81, legiuitorul Uniunii prevede, la articolul 6 alineatul (4) din directiva menționată, situațiile în care un stat membru poate, după expirarea perioadei de gândire, să pună capăt oricând acestei perioade. Este vorba, în primul rând, despre situația în care s-a stabilit că resortisantul țării terțe în cauză a intrat din nou în legătură „în mod activ, voluntar și din proprie inițiativă” cu autorii infracțiunii și, în al doilea rând, despre situația în care există motive privind ordinea publică și protecția siguranței interne.

105. Situațiile în care un stat membru poate pune capăt de drept beneficiului perioadei de gândire acordate resortisantului țării terțe în temeiul articolului 6 alineatul (1) din Directiva 2004/81 sunt, așadar, limitate la situații de o gravitate deosebită în care, ținând seama de natura legăturilor pe care le are persoana în cauză cu autorii infracțiunii și de amenințarea pe care o poate reprezenta pentru interesele sale, statul membru poate decide să renunțe la continuarea procedurii de eliberare a unui permis de ședere temporară.

106. În măsura în care articolul 6 alineatul (4) din directiva menționată are ca efect limitarea beneficiului perioadei de gândire acordate resortisantului unei țări terțe, victimă a traficului de ființe umane, considerăm că aceasta trebuie să facă obiectul unei interpretări restrictive. Or, arătăm că niciuna dintre împrejurările evocate de instanța de trimitere nu poate fi asociată uneia dintre situațiile avute în vedere de legiuitorul Uniunii la acest articol. Prin urmare, considerăm că nici una, nici cealaltă dintre împrejurările menționate nu pot permite statului membru să pună capăt de drept acestei perioade de gândire.

107. Având în vedere aceste elemente, propunem, în consecință, Curții să declare că, într-o situație în care perioada de gândire prevăzută la articolul 6 alineatul (1) din Directiva 2004/81 nu a expirat, un stat membru nu poate pune capăt de drept acestei perioade, cu excepția situațiilor vizate în mod expres la articolul 6 alineatul (4) din directiva menționată.

108. Am dori să adăugăm două observații suplimentare.

109. În ceea ce privește, în primul rând, situația avută în vedere de instanța de trimitere, în care resortisantul țării terțe în cauză formulează o plângere împotriva autorilor infracțiunii, este adevărat că o astfel de inițiativă demonstrează o voință clară de a coopera din partea victimei. În acest context, s-ar putea considera că perioada de gândire și-a produs efectul util. Or, constatăm din lectura articolului 8 din Directiva 2004/81 că o asemenea împrejurare nu este în mod necesar suficientă pentru eliberarea unui permis de ședere. Astfel, în temeiul articolului 8 alineatele (1) și (2) din directiva menționată, acest permis de ședere poate fi eliberat numai în măsura în care, pe de o parte, persoana în cauză nu numai că a manifestat voința clară de a coopera, dar a și întrerupt orice legătură cu presupușii autori ai infracțiunii, și în care, pe de altă parte, autoritățile naționale competente consideră oportun să prelungească șederea persoanei respective pe teritoriul național în scopul anchetei sau al procedurii judiciare. În conformitate cu articolul 8

alineatul (1) din directiva menționată, această apreciere se efectuează „[l]a expirarea perioadei de gândire sau înainte de expirarea perioadei respective, în cazul în care autoritățile competente consideră că resortisantul țării terțe în cauză [a manifestat deja voința clară de a coopera]”.

110. Or, nimic nu permite să se afirme că un stat membru ar putea, de drept, să pună capăt perioadei de gândire în condițiile în care victima și-ar manifesta voința de a coopera. Prin urmare, nu suntem convinși că formularea unei plângeri împotriva autorilor infracțiunii este suficientă, în sine, pentru a pune capăt acestei perioade de gândire, care trebuie de asemenea să permită victimei, conform articolului 6 alineatul (1) din Directiva 2004/81, să se recupereze și să se sustragă influenței autorilor infracțiunii [55].

111. În ceea ce privește, în al doilea rând, situația opusă avută în vedere de instanța de trimitere, în care resortisantul țării terțe comunică, înainte de expirarea perioadei de gândire, intenția sa de a nu formula plângere împotriva presupușilor autori ai infracțiunii, s-ar putea considera efectiv că persoana în cauză a luat o decizie în ceea ce privește cooperarea sa și că, prin urmare, perioada de gândire și-a produs efectele. Or, o asemenea normă nu ar garanta, în opinia noastră, protecția victimelor traficului de ființe umane dacă nu ar fi însoțită de măsuri speciale de precauție. Statul membru ar trebui astfel să se asigure, în conformitate cu articolul 6 alineatul (1) din Directiva 2004/81, că această decizie a fost luată „în deplină cunoștință de cauză” și că rezultă din voința liberă și informată a resortisantului țării terțe în cauză, iar nu din acte de intimidare sau din represalii la care ar putea fi supus din nou. Astfel, amintim că infracțiunea de trafic de ființe umane se caracterizează, dincolo de exploatarea victimei, printr-o influență economică și psihologică a autorului infracțiunii asupra acesteia, prin folosirea violenței fizice și psihologice. În consecință, pentru a garanta efectul util al perioadei de gândire, ar fi esențial să se asigure că această perioadă nu este scurtată în mod nejustificat, în condițiile în care victima nu ar fi avut timp nici să se recupereze, nici să se sustragă influenței autorilor infracțiunii [56].

V. Concluzie

112. Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate de rechtbank Den Haag (Tribunalul din Haga, Țările de Jos) după cum urmează:

1) Noțiunea de „măsură de îndepărtare”, prevăzută la articolul 6 alineatul (2) din Directiva 2004/81/CE a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind permisul de ședere eliberat resortisanților țărilor terțe care sunt victime ale traficului de persoane sau care au făcut obiectul unei facilitări a imigrației ilegale și care cooperează cu autoritățile competente, trebuie interpretată în sensul că include măsurile prin care un resortisant al unei țări terțe, victimă a traficului de ființe umane, este constrâns să părăsească teritoriul statului membru în care se află ca urmare a executării unei decizii de transfer adoptate în temeiul Regulamentului (UE) nr. 604/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid.

[55] A se vedea de asemenea considerentele (11) și (12) ale Directivei 2004/81, precum și considerentul (18) al Directivei 2011/36.

[56] A se vedea de asemenea considerentele (11) și (12) ale Directivei 2004/81, precum și considerentul (18) al Directivei 2011/36.

2) Articolul 6 alineatul (2) din Directiva 2004/81 trebuie interpretat în sensul că se opune ca, în timpul perioadei de gândire prevăzute la articolul 6 alineatul (1) din această directivă, statul membru să execute o decizie de transfer în privința resortisantului unei țări terțe, victimă a traficului de ființe umane, către statul membru responsabil de examinarea cererii sale de protecție internațională în temeiul Regulamentului nr. 604/2013.

   În schimb, o astfel de dispoziție nu se opune ca statul membru în cauză să adopte, în perioada menționată, o decizie de transfer sau o măsură pregătitoare pentru executarea acesteia, cu condiția ca aceste măsuri să nu repună în discuție efectul util al perioadei de gândire.

3) Articolul 6 alineatul (1) din Directiva 2004/81 trebuie interpretat în sensul că, în situația în care un resortisant al unei țări terțe informează autoritățile naționale competente că este victima traficului de ființe umane, perioada de gândire poate începe din momentul în care aceste autorități consideră că există, pe baza tuturor informațiilor de care dispun, motive întemeiate pentru a crede că resortisantul respectiv intră în domeniul de aplicare al directivei menționate și îl informează, în consecință, cu privire la posibilitățile oferite de directivă, în conformitate cu obligațiile care le revin în temeiul articolului 5 din aceasta.

4) Într-o situație în care perioada de gândire prevăzută la articolul 6 alineatul (1) din Directiva 2004/81 nu a expirat, un stat membru nu poate pune capăt de drept acestei perioade, cu excepția situațiilor vizate în mod expres la articolul 6 alineatul (4) din directiva menționată.